

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 545/2010-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na pokojné užívanie majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 CoE 250/2010 zo 7. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2010 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na pokojné užívanie majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o

ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 CoE 250/2010 zo 7. septembra 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na základe zmluvy o úvere z 22. februára 2008 sťažovateľka v postavení veriteľa poskytla dlžníčke (ďalej aj „povinná“) úver v sume 331,94 €, pričom súčasťou tejto zmluvy o úvere bolo aj dojednanie, že v prípade omeškania sa dlžníčky so splácaním dojednaných splátok sa úver stane okamžite splatný. Keďže sa dlžníčka dostala pri splácaní jej poskytnutého úveru do omeškania, sťažovateľka *„zahájila rozhodcovské konanie pred rozhodcovským súdom zriadeného zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a. s., ... v súlade s rozhodcovskou dohodou uzatvorenou medzi sťažovateľom a dlžníkom“*. Rozhodnutie rozhodcovského súdu predložila sťažovateľka exekútorovi ako exekučný titul, ktorý na základe tohto požiadal Okresný súd Revúca (ďalej len „okresný súd“ alebo „exekučný súd“) o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie proti dlžníčke. Na základe okresným súdom udeleného poverenia súdny exekútor začal 10. februára 2009 exekučné konanie. Následne exekučný súd uznesením sp. zn. 3 Er 18/09 z 8. júna 2010 exekučné konanie zastavil, pričom podľa sťažovateľky tak urobil *„bez akéhokoľvek dokazovania, či predchádzajúcej výzvy k vyjadreniu účastníkom konania k návrhu súdu na neprípustnosť vykonávacieho konania“*.

Okresný súd založil svoje rozhodnutie najmä na zistení, že zmluva o úvere uzatvorená medzi sťažovateľkou a dlžníčkou neobsahovala všetky zákonom [zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) účinný v rozhodnom čase] predpísané obligatórne náležitosti, a to *„konkrétne údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov a celkových nákladoch spotrebiteľa – povinnej spojených so spotrebiteľským úverom“*, pričom absencia tejto podstatnej náležitosti síce nemala za následok neplatnosť zmluvy ako takej, ale v jej dôsledku veriteľ, t. j. sťažovateľka nemohla, resp. nemala právo požadovať od dlžníčky úroky a poplatky z poskytnutého úveru (§ 4 ods. 3 zákona o spotrebiteľských úveroch), ktoré jej rozhodcovským rozhodnutím, t. j. exekučným

titulom, boli priznané. Vzhľadom na uvedené okresný súd zastavil exekučné konanie v zmysle § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov, podľa ktorého súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaví výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní, že rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom.

Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 14 CoE 250/2010 zo 7. septembra 2010 tak, že rozhodnutie okresného súdu o zastavení exekučného konania ako vecne a právne správne potvrdil.

Podľa tvrdení sťažovateľky v sťažnosti podanej ústavnému súdu rozhodnutím krajského súdu bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože exekučné konanie bolo týmto rozhodnutím krajského súdu definitívne zastavené bez toho, aby krajský súd zohľadnil, že okresný súd toto exekučné konanie zastavil až po dodatočnom preskúmaní exekučného titulu, a to aj napriek tomu, že ho najprv na základe tohto istého exekučného titulu odobril vydaním poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Podľa tvrdenia sťažovateľky rozhodnutím krajského súdu došlo aj k zásahu do jej vlastníckeho práva, pretože zastavením exekučného konania sa jej uprelo právo na majetok, na ktorý mala legitímny nárok, čím malo byť porušené jej právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„... okresný súd vydal poverenie, t. j. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresným súd vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok - pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Následne okresný súd z vlastného podnetu, tj. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného, zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto

konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie.

Týmto postupom okresný súd porušil zákonom a ústavou garantovanú rovnosť strán, keďže zahájením konania z vlastného podnetu jednoznačne nahradil vôľu jedného z účastníkov exekúcie na úkor sťažovateľa, ktorý zahájením konania stratil právnu istotu a legitímne očakávanie užívať svoj majetok, nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie a následným zahájením núteného výkonu práva, tzv. exekúciou.

Z časového hľadiska okresný súd ani krajský súd nijakým spôsobom nezdôvodnil aký verejný záujem povýšil nad verejný záujem dohľadu nad výkonom exekúcie a prečo práve v tomto okamžiku zahájil okresný súd konanie na zastavenie exekúcie, t. j. či v období od vydania poverenia na vykonanie exekúcie do zahájenia konania na zastavenie exekúcie sa zmenili akékoľvek zákonné alebo iné podmienky pre výkon tejto exekúcie a/alebo exekútor porušil akúkoľvek povinnosť uloženú mu exekučným poriadkom.

Domnievame sa, že cieľom oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu vyplývajúce z príslušných ustanovení exekučného poriadku je chrániť verejný záujem ochraňujúci účastníkov exekúcie pred nezákonnou činnosťou exekútora v exekučnom konaní. Účelom tohto oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu nemohlo byť oprávnenie takéhoto súdu nahradiť vôľu oprávneného alebo povinného v exekučnom konaní, keďže obe strany majú exekučným poriadkom garantované rovné postavenie, t. j. povinný mohol zahájiť toto konanie na zastavenie exekúcie na svoj návrh a nebolo potreba, aby súd konanie zahajoval bez návrhu.

V tomto prípade okresný súd ani krajský súd neidentifikovali ochraňovaný verejný záujem, ktorý by bol akokoľvek nadradený verejnému záujmu zachovania rovnosti práv účastníkov v exekučnom konaní, čo spôsobuje protiprávnosť zahájenia konania súdom bez návrhu.

Ďalším porušením práva sťažovateľa okresným súdom a krajským súdom v priebehu konania na zastavenie exekúcie, vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí, je vykonanie dokazovania z vlastného podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetnej zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní,

ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy. ...

Na záver okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd ako sú popísané vyššie. ...

Podľa názoru sťažovateľa, v posudzovanom prípade, došlo k zásahu do jeho práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu tým, že súd exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom pod dohľadom súdu. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva. Zásah do práva pokojne užívať majetok musí spĺňať, v zmysle Protokolu 1 Dohovoru a konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva 3 podmienky, a to aby i) bol zásah vykonaný vo verejnom záujme, ii) zásah bol primeraný sledovanému cieľu a iii) bol uskutočnený na základe zákona.

Podľa názoru sťažovateľa v tomto prípade nebola stricto sensu splnená žiadna z vyššie uvedených podmienok. Pokiaľ ide o vykonanie zásahu vo verejnom záujme, v posudzovanom prípade, kedy súdy z vlastného podnetu zasiahnu do výkonu rozhodnutia takým spôsobom, že zmariť možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky zo štandardného obchodno-právneho vzťahu, nie je možné považovať za zásah vo verejnom záujme. Podľa názoru sťažovateľa však v danom prípade úplne absentuje požiadavka verejného záujmu. Nie je totiž možné považovať za otázku verejného záujmu znemožnenie vymožiteľnosti pohľadávky v prebiehajúcim exekučnom konaní bez návrhu povinného, ktorá má svoj základ vo vzťahu súkromno-právnej povahy. ...

Pokiaľ ide o požiadavku proporcionality, t. j. či je zásah primeraný sledovanému cieľu (kedy zásahom sa rozumie zastavenie exekučného konania), sťažovateľ má za to, že zásah (zo strany súdu nie je primeraný sledovanému cieľu). V prvom rade je potrebné podľa názoru sťažovateľa uviesť, že nie je vôbec zrejmé aký sledovaný cieľ mal byť súdom sledovaný. Pokiaľ by ním mala byť domnelá ochrana spotrebiteľa, sťažovateľ má za to, že

prípád nespadá do rámca ochrany spotrebiteľov. Navyše, je opätovne potrebné zdôrazniť to, že zásahom sa marí možnosť veriteľa (t. j. sťažovateľa) na uspokojenie jeho pohľadávky vzniknutej zo štandardného zmluvného a obchodnoprávneho vzťahu. Ak by aj mal súd za to, že určité dojednania sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, súd musí, podľa názoru sťažovateľa postupovať tak, aby neznemožnil výkon sťažovateľovho práva. Inak povedané zastavením vykonávacieho (exekučného) konania nemôže byť sťažovateľ ako veriteľ ukrátený. Ak je postupom všeobecného súdu znemožnené vymoženie určitej sumy, ktorá pre sťažovateľa predstavuje pohľadávku, takýto postup je v rozpore s Protokolom 1 Dohovoru.

Podľa názoru sťažovateľa, tým, že súd zasiahol do vykonávacieho konania, tak, že exekučné konania bez ďalšieho zastavil, porušili právo sťažovateľa vlastníť majetok a pokojne užívať majetok v zmysle Protokolu 1 Dohovoru.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo spoločnosti P., s. r. o. na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14 CoE 250/2010-29 zo dňa 07. 09. 2010.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14 CoE 250/2010-29 zo dňa 07. 09. 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva spoločnosti P., s. r. o. primerané finančné zadostučinenie v peniazoch vo výške 546,18 Eur (16 454,22 Sk), ktoré mu zaplatí krajský súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia...

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť spoločnosti P., s. r. o. trovy právneho zastúpenia v sume 84,76 EUR s DPH (za dva úkony právnej služby každý za 42,38 EUR s DPH) na účet právneho zástupcu J. H. ... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu vyjadruje svoju nespokojnosť s uznesením krajského súdu sp. zn. 14 CoE 250/2010 zo 7. septembra 2010, ktorým podľa nej malo byť zasiahnuté do jej práva na spravodlivý súdny proces tým, že krajský súd verifikoval zastavenie už prebiehajúceho exekučného konania bez tohto, aby sa sťažovateľka mala možnosť k tomu vyjadriť, čím súčasne malo dôjsť aj k zásahu do jej vlastníckeho práva, keďže v dôsledku zastavenia exekučného konania malo byť z exekúcie oprávnenej sťažovateľke upreté právo na vrátenie majetku od povinnej, ktorý sťažovateľka povinnej poskytla.

Ústavný súd v prvom rade podotýka, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či sú, alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací; vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O. s. p. a uznesenie okresného súdu podľa ustanovenia § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. ako vecne správne potvrdil. ...

Vychádzajúc z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. f) Zákona o spotrebiteľských úveroch, zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Pri nesplnení podmienok podľa odseku 2 je zmluva o spotrebiteľskom úvere platná, ak bol spotrebiteľovi na jej základe poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať alebo dodaný tovar, alebo poskytnutá služba. Ak však zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa odseku 2 písm. a), b), d) až j), k) a l), poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov (§ 4 ods. 3 Zákona o spotrebiteľských úveroch).

V zmysle ustanovenia § 45 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu podľa osobitných predpisov na návrh účastníka konania, proti ktorému bol nariadený výkon rozhodcovského rozsudku, konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučne konanie zastaví, ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Podľa citovaného ustanovenia odseku 2, súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaví výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa odseku 1 písm. b) alebo c). proti rozhodnutiu súdu podľa odsekov 1 a 2 je prípustný opravný prostriedok (§ 45 ods. 3 Zákona o rozhodcovskom konaní).

Vychádzajúc z dikcie citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že súd je povinný dôsledne skúmať či sú splnené formálne i materiálne predpoklady pre vedenie exekúcie a to v každom štádiu vedenia exekúcie (na návrh účastníka konania alebo; aj bez návrhu) a v prípade zistenia, že nie sú splnené podmienky materiálnej alebo formálnej vykonateľnosti exekučného titulu, musí na zistenie nezákonnosti vedenia exekúcie aj adekvátne procesné zareagovať. Je tak predovšetkým povinný skúmať, či podklad na základe ktorého súdny exekútor žiada o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, je spôsobilým exekučným titulom v zmysle ustanoveniu § 41 Exekučného poriadku a či subjekty, voči ktorému a v prospech ktorého sa má exekúcia vykonať sú zhodné so subjektami označenými v exekučnom titule; prípadne skúmať, či došlo k prechodu práva alebo povinnosti na inak označený subjekt v zmysle ustanovenia § 37 ods. 3 Exekučného poriadku. Keďže exekučným titulom je rozhodcovské rozhodnutie, je nevyhnutné okrem ustanovení Exekučného poriadku vychádzať aj z ustanovení zákona č. 244/2002 z. Z. o rozhodcovskom konaní (ďalej Zákon o rozhodcovskom konaní).

Návrhom na vykonanie exekúcie zo dna 20. 12. 2008 sa oprávnený domáhal vykonania exekúcie na základe právoplatného a vykonateľného exekučného titulu, ktorým

bol rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu v Bratislave spisovej značky: SR 07943/2008 zo dňa 19. 08. 2008; ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 22. 09. 2008 a vykonateľnosť dňom 25. 09. 2008. Pokiaľ súd skúmal formálne i materiálne predpoklady pre vedenie exekúcie, predovšetkým spôsobilosť predmetného rozhodcovského rozsudku; ako exekučného titulu, správne postupoval, pokiaľ nevychádzal len z obsahu predloženého rozsudku rozhodcu, keďže predmetom rozhodcovského konania bol nárok veriteľa z titulu poskytnutého úveru na základe Zmluvy o úvere č. 6740406 zo dňa 22. 02. 2008. Exekučný súd po preskúmaní obsahu predmetnej zmluvy zistil, že nie sú splnené materiálne podmienky pre vedenie exekúcie, pretože bolo vydané poverenie na vymoženie nároku, ktorý nie je súladný so zákonom a následne exekúciu zastavil na základe takého právneho posúdenia, ako je v odôvodnení uznesenia uvedené.

Odvolateľ v odvolaní polemizuje o správnosti právneho posúdenia Zmluvy o úvere č. 6740406, ktorou oprávnený poskytol povinnej úver v sume 10 000,- Sk, ako spotrebiteľského úveru a tým aj podriadenie sa tohto zmluvného vzťahu pod režim upravený ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Európska únia venuje problematike ochrany spotrebiteľa mimoriadnu pozornosť. V snahe deklarovať potrebu regulácie podmienok poskytovania spotrebiteľských úverov Rada BÚ prijala smernicu 87/102/EHS, ktorá mala za cieľ zvýšiť ochranu spotrebiteľa pri využívaní finančných služieb ponúkaných na trhu. Uvedená smernica bola neskôr novelizovaná do súčasnej podoby v rokoch 1990 a 1998 (90/88/ES a 98/7/ES) a v rámci prístupového procesu do EU bol u nás prijatý zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej Zákon o spotrebiteľských úveroch). Zákon spotrebiteľský úver definuje ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Zmluvou o spotrebiteľskom úvere sa širiteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom (§ 2 písm. a/ a b/ zákona) V právnom poriadku Slovenskej je úverová zmluva upravená v Obchodnom zákonníku, ktorý možno aplikovať bez ohľadu na to, či je úver poskytovaný spotrebiteľovi alebo podnikateľskému subjektu. Zákon o spotrebiteľskom úvere upravuje úverovú zmluvu v

prípade, keď je úver poskytovaný spotrebiteľovi mimo jeho podnikateľskej činnosti alebo povolania a vo vzťahu k Obchodnému zákonníku má účinky normy lex specialis. Popri tejto špeciálnej norme výraznú ochranu pre spotrebiteľa poskytuje inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve vrátane služieb na finančnom trhu, upravený v ustanovení § 53 Občianskeho zákonníka. Je tak zjavné, že aj na právny vzťah založený medzi oprávneným a povinnou Zmluvou o úvere č. 6740406 zo dňa 22. 02. 2008, od ktorej sa uplatnený nárok oprávneného v danej exekučnej veci odvíja, je nutné aplikovať i ustanovenia Zákona o spotrebiteľských úveroch a príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka zaoberajúce sa problematikou spotrebiteľských vzťahov a ochrany práv spotrebiteľa a to aj napriek tomu, že zmluva o úvere bola uzavretá podľa, ustanovení Obchodného zákonníka. Z predloženej zmluvy o úvere je bezo sporu zrejmé, že sa v predmetnej veci jedná o spotrebiteľský úver, pretože sú naplnené zákonné znaky spotrebiteľského úveru vyplývajúce z ustanovenia § 2 a § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, teda predpoklady vyžadované touto osobitnou právnou úpravou na to, aby sa vzťah medzi veriteľom a dlžníkom podriadil právnemu režimu tohto zákona. Zákon upravuje podmienky poskytovania spotrebiteľského úveru, náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, spôsob výpočtu celkových nákladov spotrebiteľa spojených s poskytovaním spotrebiteľského úveru a ďalšie opatrenia na ochranu spotrebiteľa.

Náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere upravuje ustanovenie § 4 ods. 1 a 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch. Pod sankciou neplatnosti stanovuje požiadavku písomnej formy, ktorá vyplýva z nutnosti nastolenia právnej istoty v zmluvných vzťahoch. Okrem všeobecných náležitostí musí zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovať náležitosti uvedené v odseku 2 ustanovenia § 4 Zákona o spotrebiteľských úveroch. Musí teda zahŕňať okrem iných presne špecifikovaných náležitostí takejto zmluvy aj ročnú percentuálnu mieru nákladov (RPMN), podmienky závislé od objektívnych skutočností, pri ktorých splnení môže byť upravená RPMN a výpočet zvýšených nákladov ktoré neboli zahrnuté do výpočtu RPMN (vrátane spôsobu výpočtu). Ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) by na jednej strane mala obsahovať všetky splátky úveru a poplatky spojené s poskytnutím úveru voči hodnote poskytnutých finančných prostriedkov prepočítaných na obdobie jedného roka. Účelom nutnosti uvedenia RPMN bolo umožňovať jednoduché porovnanie nákladov na spotrebiteľský úver. RPMN tak patri medzi základné informácie, ktoré je veriteľ povinný

poskytnúť spotrebiteľovi už pri ponuke spotrebiteľského úveru, pretože ročná percentuálna miera nákladov je vyjadrením skutočnej ceny spotrebiteľského úveru, ktorá zohľadňuje nie len úroky a poplatky s poskytnutím úveru spojené, ale aj časové obdobie ich splácania.

Absenciu niektorej z náležitosti uvedenej v § 4 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch zákon nesankcionuje neplatnosťou. Výslovne ju považuje za platnú za predpokladu, ak bol spotrebiteľovi na jej základe poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať, alebo bol na jej základe dodaný tovar alebo poskytnutá služba (§ 4 ods. 3 zákona). Súčasne však zákon pri absencii niektorých náležitosti taxatívne vymedzených v ustanovení § 4 ods. 2 poskytuje spotrebiteľovi špecifickú ochranu. Ak nie je ročná percentuálna miera nákladov uvedená v zmluve, spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný u bez poplatkov. Exekučný súd preto právne správne posúdil vec, keď v uznesení konštatoval, že exekučný titul - predložený rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu so sídlom v Bratislave č. k. SR 07943/08 zo dňa 19. 08. 2008. zaväzuje povinného na plnenie, ktoré je právom nedovolené, pretože na plnenie v takom rozsahu, ako sa návrhom na vykonanie exekúcie oprávnený domáha, nemá zákonný nárok. Potom aj konštatovanie, že zmluvné strany si dohodli neprímerane vysoké úroky z omeškania ako sankciu spojenú s nespĺnením si zmluvných povinností v rozsahu 0,25 % denne, zodpovedajúcu 91,25 % - nemu úroku z omeškania ročne, čo možno hodnotiť ako neprijateľnú podmienku podľa ustanovenia § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka, je už len ako dôvod navyše podporujúci záver o nezákonnosti uplatneného plnenia.

V danom prípade možno polom zhrnúť, že ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov a napriek tomu poplatky a úroky dohodnuté boli, plnenie zo zmluvy týkajúce sa týchto poplatkov a úrokov je plnením právom nedovoleným. Správny bol potom záver, keď exekučný súd nezákonne vcedenú exekúciu podľa ustanovenia § 45 ods. 2 Zákona o rozhodcovskom konaní zastavil.“

Z citovanej časti rozhodnutia odvolacieho krajského súdu vyplýva stotožnenie sa krajského súdu s rozhodnutím prvostupňového exekučného súdu, ktorý svoje rozhodnutie o zastavení exekučného konania založil podľa § 57 ods. 1 písm. g) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom v čase rozhodovania exekučného súdu (ďalej len

„Exekučný poriadok v rozhodnom znení“) na neexistencii spôsobilého exekučného titulu z dôvodu zistenia, že tento odporuje zákonu. Podľa zistenia exekučného súdu totiž exekučný titul, ktorým bolo v tomto prípade rozhodnutie rozhodcovského súdu zaväzovalo povinnú dlžníčku k neprípustnému, resp. k nezákonnému plneniu.

Obrana sťažovateľky proti rozhodnutiu exekučného súdu obsiahnutá v jej odvolaní proti tomuto rozhodnutiu bola založená predovšetkým na tvrdení, že preskúmaním exekučného titulu z hmotno-právneho hľadiska konal exekučný súd nad rámec oprávnení daných mu Exekučným poriadkom, a tiež na tvrdení, že exekučný súd preskúmaval exekučný titul potom, ako ho už raz právoplatne preskúmal, pričom ho odobril tým, že exekútorovi už raz udelil poverenie na vykonanie exekúcie na základe tohto exekučného titulu.

Krajský súd v rozsahu svojej prieskumnej právomoci odvolacieho súdu preskúmal v rozsahu sťažovateľkou uplatnených odvolacích dôvodov rozhodnutie exekučného súdu, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil, a tiež konštatoval, že exekučný súd má právo preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom nielen v štádiu konania pred udelením poverenia exekútorovi na vykonanie exekúcie, ale kedykoľvek v priebehu exekučného konania, a to na návrh účastníka konania, ako aj bez tohto návrhu.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno tak závery exekučného súdu, ako ani závery krajského súdu považovať za svojvoľný výklad a aplikáciu príslušných ustanovení Exekučného poriadku, ktorý by mohol mať za následok porušenie základných práv sťažovateľky ako účastníčky exekučného konania.

Sťažovateľka svoju argumentáciu (tak pred krajským súdom, ako aj pred ústavným súdom), že exekučný titul, resp. jeho súlad so zákonom môže byť preskúmaný iba pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie, a nie aj v priebehu celého exekučného konania, odvádza zrejme z doslovného znenia ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v rozhodnom znení, podľa ktorého „Súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor

žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) a d). Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.“. Keďže Exekučný poriadok v rozhodnom znení na inom mieste než v citovanom § 44 ods. 2 vyslovene neupravoval povinnosť alebo právo exekučného súdu preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom, sťažovateľka zrejme dospela k presvedčeniu, že exekučný súd po vydaní poverenia na vykonanie exekúcie nemá už viac právo ani povinnosť skúmať zákonnosť exekučného titulu, na základe ktorého bolo toto poverenie vydané.

Ústavný súd aj v tomto prípade konštatuje, že právny predpis, resp. jeho jednotlivé ustanovenia je potrebné vykladať v súlade s celkovým účelom právneho predpisu, a teda v ich vzájomných súvislostiach, a nie izolovane. Záver krajského súdu o oprávnení exekučného súdu preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania a nielen pred vydaním poverenia plne korešponduje so zámerom zákonodarcu vyjadreným aj v iných ustanoveniach Exekučného poriadku a nielen v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v rozhodnom znení. Z ustanovenia § 57 ods. 1 Exekučného poriadku v rozhodnom znení napr. vyplýva viacero dôvodov, kvôli ktorým exekučný súd už začaté exekučné konanie zastaví, pričom viaceré z týchto dôvodov závisia práve od preskúmania exekučného titulu. Už začaté exekučné konanie tak exekučný súd obligatórne zastaví, napr. v prípade, ak zistí, že exekučné konanie sa začalo bez tohto, aby sa exekučný titul stal vykonateľným [§ 57 ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku v rozhodnom znení], alebo v prípade, ak v už začatom exekučnom konaní zistí, že rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo po začatí exekúcie zrušené alebo sa stalo neúčinným [§ 57 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku v rozhodnom znení], alebo ak v prebiehajúcom exekučnom konaní zistí, že právo priznané exekučným titulom dodatočne zaniklo [§ 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku v rozhodnom znení], alebo ak už začatú exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať [§ 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku v rozhodnom znení], pričom tento

zákonodarcom explicitne nepomenovaný „iný dôvod“ sa môže týkať aj zistení týkajúcich sa exekučného titulu (napr. ak si účastníci konania nesplnili povinnosť podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku v rozhodnom znení a neoznámili, že práva a povinnosti priznané im exekučným titulom prešli alebo boli prevedené na iné osoby a pod.).

Z uvedeného vyplýva, že exekučný súd je oprávnený a povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania a nielen v súvislosti s vydaním poverenia na vykonanie exekúcie, a to napr. aj pre účely zistenia existencie dôvodu, pre ktorý by bolo potrebné už začaté exekučné konanie zastaviť, pričom exekučný súd tak môže urobiť na návrh účastníka konania, ako aj bez návrhu (§ 58 ods. 1 Exekučného poriadku v rozhodnom znení).

Vzhľadom na skutočnosť, že Exekučný poriadok v rozhodnom znení pojednával o skúmaní súladu exekučného titulu so zákonom ako takým (t. j. či už so zákonom hmotnoprávneho charakteru alebo so zákonom procesnoprávneho charakteru), podľa názoru ústavného súdu tak exekučný súd môže exekučný titul preskúmať aj z hľadiska príslušných hmotnoprávných zákonných ustanovení a nielen z procesného hľadiska, tak ako to namieta sťažovateľka.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že rozhodnutím krajského súdu, nemohlo žiadnym spôsobom dôjsť k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a teda ani k porušeniu práva vlastníť majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože krajský súd postupoval plne v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku v rozhodnom znení.

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označila sťažovateľka, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo

stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že rozhodnutím krajského súdu jej bol definitívne znemožnený prístup k jej majetku, ktorý preukázateľne na základe zmluvy o úvere poskytla povinnej, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka má k dispozícii aj iné právne prostriedky (napr. žalobu o plnenie), ktorými sa môže aj legálnou cestou domôcť svojho majetku, a tým aj ochrany svojho vlastníckeho práva.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľky už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2010